

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
Кафедра освітології та психолого-педагогічних наук
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ НАУК
Кафедра філософії та релігієзнавства

ПРОГРАМА ЕКЗАМЕНУ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ФІЛОСОФІЯ І МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

Змістові модулі:

«Філософія науки»

«Наукова етика»

«Загальнонаукова методологія»

для аспірантів

спеціальності: 011 Освітні, педагогічні науки; 012 Дошкільна освіта; 017 Фізична культура і спорт; 023 Образотворче мистецтво; декоративне мистецтво; реставрація; 025 Музичне мистецтво; 031 Релігієзнавство; 032 Історія та археологія; 033 Філософія; 035 Філологія; 051 Економіка; 053 Психологія; 061 Журналістика 125 Кібербезпека; 231 Соціальна робота

освітнього рівня третього (освітньо-наукового)

освітньо-наукової програми «Освітні, педагогічні науки»; «Дошкільна освіта»; «Фізична культура і спорт» «Образотворче та декоративне мистецтво»; «Музичне мистецтво»; «Релігієзнавство»; «Історія та археологія»; «Філософія»; «Філологія», «Економіка», «Психологія»; «Журналістика» «Інформаційна безпека держави», «Соціальна робота»

Форма опису програми екзамену

Поля форми	Опис поля форми	
До екзаменаційного білету комплексного іспиту входить три питання, які охоплюють модулі дисципліни « Філософія і методологія наукової діяльності ».		
Рік навчання	1	
Спеціальність	011 Освітні, педагогічні науки; 012 Дошкільна освіта; 017 Фізична культура і спорт; 023 Образотворче мистецтво; декоративне мистецтво; реставрація; 025 Музичне мистецтво; 031 Релігієзнавство; 032 Історія та археологія; 033 Філософія; 035 Філологія; 051 Економіка; 053 Психологія; 061 Журналістика 125 Кібербезпека; 231 Соціальна робота	
Форма проведення: <i>письмова / усна / комбінована</i>	Письмова	
Тривалість проведення:	2 академічні години	
Максимальна кількість балів:	40	
Критерії оцінювання:	Повнота викладу основних положень і концепцій філософії і методології наукової діяльності	20
	Знання наукових джерел з проблеми	10
	Логіка і грамотність викладу	10
Перелік допоміжних матеріалів:	<i>немає</i>	
Орієнтовний перелік питань:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Наука як складне системне явище, що потребує філософського осмислення. 2. Філософія науки як галузь пограниччя філософії та конкретного наукового знання. 3. Характерні риси науковості. 4. Проблеми походження науки та її періодизації. 5. Основні періоди в історії становлення та розвитку науки. 6. Об'єкт та предмет філософії науки. 7. Рівні наукового пізнання: емпіричний та теоретичний. 8. Основні методи наукового пізнання: спостереження та експеримент, 9. Формалізація як метод наукового пізнання. 10. Проблема виміру як методу. Наукові поняття. 11. Гіпотетико-дедуктивна схема розвитку наукового знання. Пояснення і передбачення. 12. Процедури обґрунтування теоретичних знань. Критерії вибору теорії. 13. Наука і духовна культура. 14. Функції науки в житті суспільства. 15. Логіко-епістемологічні нормативи науки. 16. Соціокультурні норми науки. 17. Головні критерії науковості. 18. Наукова картина світу як форма систематизації та узагальнення наукових знань. 19. Раціональність як здатність упорядковувати сприйняття світу. Наука як особливий тип раціональності. 20. Типи наукової раціональності: класичний, некласичний, посткласичний. 21. Традиціоналістський та технократичний типи розвитку цивілізації та їх базисні цінності. 22. Генезис та становлення теоретичного знання в античній культурі. 23. Формування передумов наукового мислення в середньовічних університетах. 24. Становлення дослідної науки в культурі пізнього Середньовіччя та Відродження. 	

25. Наукова революція XVI-XVII століть: формування основ математичного природознавства.
26. Раціоналізм та емпіризм як основні філософсько-методологічні програми в науці Нового часу.
27. Класична наука XVIII-XIX століть.
28. Роль Просвітництва в розвитку науки.
29. Позитивістська традиція в філософії науки: класичний позитивізм і емпіріокритицизм.
30. Проблемне поле та принципові положення логічного позитивізму та постпозитивізму.
31. Критичний раціоналізм Карла Поппера.
32. Наукові, методологічні та філософські витоки, основні принципи і проблематика постпозитивізму.
33. Мислителі постпозитивного напрямку: Томас Кун, Імре Лакатос, Джеральд Холтон, Пол Фейєрабенд. Проблема включення нових теоретичних уявлень в культуру.
34. Головні характеристики сучасного етапу розвитку науки.
35. Наукові революції як «точки біфуркації» в розвитку знання.
36. Типи наукових революцій: глобальна, комплексна, науково-технічна.
37. Глобальні наукові революції.
38. Нелінійність росту наукового знання.
39. Наука в контексті сучасної цивілізації.
40. Сцієнтизм та антисцієнтизм.
41. Наука та паранаука.
42. Комп'ютеризація науки, її проблеми та наслідки.
43. Етичні проблеми сучасної науки.
44. Криза ідеалу ціннісно-нейтрального наукового дослідження.
45. Дослідження як форма розвитку наукового знання.
46. Місце і роль методології в системі наукового пізнання.
47. Поняття методу наукового дослідження.
48. Функції методології науки як складової частини наукового дослідження.
49. Поняття методики наукового дослідження.
50. Роль методики в організації прикладного наукового дослідження.
51. Поняття методу пізнання.
52. Філософські та загальнонаукові принципи, підходи і методи наукового пізнання.
53. Субстратний підхід як метод наукового пізнання.
54. Структурний підхід як метод наукового пізнання.
55. Функціональний підхід як метод наукового пізнання.
56. Системний підхід як метод наукового пізнання.
57. Алгоритмічний підхід як метод наукового пізнання.
58. Імовірнісний підхід методи наукового пізнання.
59. Інформаційний підхід як метод наукового пізнання.
60. Аналіз і синтез як загальнонаукові методи пізнання.
61. Абстрагування і конкретизація як загальнонаукові методи пізнання.
62. Дедукція і індукція як загальнонаукові методи пізнання.
63. Аналогія як загальнонауковий метод пізнання.
64. Моделювання як загальнонауковий метод пізнання.
65. Історичний і логічний методи наукового пізнання.
66. Методи емпіричного дослідження: спостереження, вимірювання, порівняння, експеримент.
67. Методи теоретичного дослідження: класифікація, узагальнення і обмеження, формалізація.
68. Система форм пізнання в науковому дослідженні.
69. Поняття наукового факту.
70. Наукова проблема. Вимоги до постановки проблем.
71. Наукова гіпотеза. Вимоги до висування гіпотез.
72. Науковий доказ. Спростування.
73. Наукова теорія. Обґрунтування істинності наукового знання.
74. Наукове дослідження як вид діяльності. Оцінка ступеня наукової розробленості проблеми.

	<p>75. Формулювання теми дослідження. Ознаки коректності формулювання теми: семантична коректність, прагматична коректність.</p> <p>76. Формулювання мети наукового дослідження як прогнозування основних результатах дослідження.</p> <p>77. Завдання наукового дослідження як формулювання конкретних питань, вирішення яких забезпечує досягнення основного результату дослідження.</p> <p>78. Поняття об'єкту та предмету наукового дослідження. Їх співвідношення і взаємні переходи.</p> <p>79. Емпірична і теоретична база дослідження.</p> <p>80. Логіка і структура наукового дослідження.</p> <p>81. Поняття та ознаки новизни наукового дослідження.</p> <p>82. Новизна теоретичних досліджень:</p> <p>83. Новизна прикладних наукових досліджень.</p> <p>84. Норми наукової діяльності як історично встановлені стандарти поведінки вченого.</p> <p>85. Гуманізм як нормативна основа дослідницької діяльності.</p> <p>86. Функції етики у науковому пізнанні: описова, ціннісно-орієнтаційна, регулятивна, прогностична.</p> <p>87. Міжнародні стандарти наукової діяльності.</p> <p>88. Норми наукової етики у контексті академічної культури.</p> <p>89. Кодекс українського вченого та його особливості.</p> <p>90. Аналіз порушень норм етики вченого. Плагіат і його різні прояви.</p>
<p>Екзаменатори: <i>Горбань О.В.</i>, доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії та релігієзнавства Факультету суспільно-гуманітарних наук; <i>Хоружа Л.Л.</i>, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри освітології та психолого-педагогічних наук Факультету педагогічної освіти.</p>	